

eenkomstige periode van 1930. Wanneer men bedenkt, dat het netto-bedrijfsverlies (dus zonder de dividend-uitkeeringen op de preferente en gewone aandelen) over 1930 5.095.000 dollar bedroeg, dan spreken de uitkomsten over het achter ons liggende kwartaal boekdeelen. Men vraagt zich nog met eenige verwondering af, hoe het komt, dat de aandelen nog niet veel verder gedaald zijn. Een en ander had geen gunstigen invloed op het koersverloop der aandelen Koninklijke, die echter evenmin belangrijk reageerden. Wij kunnen ons vergissen, doch wij vermoeden uit allerlei factoren te moeten opmaken, dat de voortschrijdende concentratie-idee en de stijgende intellectuele der massa de tendenz heeft om niveleerend op dividend-uitkeeringen te werken. Wij bedoelen daarmee, dat niet meer de aandeelhouders de dominerende participanten in de bedrijfswinst zullen zijn, doch dat deze in toenemende mate voor expansie, sociale maatregelen en afschrijvingen zal worden besteed. Dat dus ook hier een versobering zal intreden, die kenmerkend voor de geheele huidige maatschappij is. De consequentie dezer theorie is de evenredige aanpassing van het koersniveau aan de nieuwe rendements-norm. Vandaar dat wij als onze pertinente meening konden vasthouden aan het idee, dat de heftige koersdaling der laatste jaren geen uiting van doelbewuste baisse-transacties was, geen speculatieve verdisconteringen van den weg bergafwaarts, die de economische maatschappij was ingeslagen, integendeel, dat de welvaart der maatschappij, die zelfs nu nog onder de oppervlakte bestaat, geheel anders wordt verdeeld. Wat wij crisis noemen, is slechts een crisis voor den ouderwetse geworden ondernemer. De nieuwe opvattingen omtrent het bedrijf tasten zijn positie aan en de natuurlijke inertie heeft de gevolgen van zijn doodstrijd over een groote categorie van belanghebbenden verdeeld. Heeft de oude era — die men abusievelijk met de kapitalistische periode aanduidt — het afgelegd, dan kan de hoogconjunctuur weder worden ingezet, doch ditmaal met andere gevolgen voor de diverse lagen, waaruit onze maatschappij bestaat. Niet het kapitalisme is stervende — een ieder streeft en blijft streven naar bezit, naar verbeterende sociale omstandigheden — maar de vroegere opvattingen ervan zijn bezig tenonder te gaan.

Zien wij dit niet duidelijk bij de Unielever? De geweldige concentratie-beweging bij dit concern uit zich niet in hogere dividenduitkeeringen, immers het dividend is nu al drie jaar op 10 pCt. gestabiliseerd, niettegenstaande groote bedragen voor afschrijvingen en reserveeringen zijn besteed. Maar men benut de groote exploitatie-winst om den prijs van de margarine beduidend te verminderen, al camoufleert men deze uit psychologische overwegingen door nieuwe merken tegen lagere prijzen in omloop te brengen, merken, die wel in naam, doch hoogstwaarschijnlijk niet in hoedanigheid van de oude verschillen. Het eenige onderscheid ligt in den prijs. De conservatieven zullen den hoogen prijs blijven betalen voor den ouden naam en daarbij denken, dat zij betere kwaliteit hebben ingekocht, terwijl de consumenten, die niet zoo voor traditie voelen, de goedkope Sanella inslaan.

Niettegenstaande de Unielever een der best geoutilleerde wereldconcerns kan worden genoemd, verwachten wij geen groote koersstijging, tenzij de onberekenbare speculatie opnieuw alle normen uit het oog gaat verliezen en zeepbellen blaast, die onvermijdelijk uiteenbarsten. Toch beschouwen wij deze aandelen als solide speculatieve beleggingsfondsen, waarvan het rendement ad circa 6¼ pCt. gunstig mag worden genoemd. Vooral nu de rente nog steeds laag blijft en geen teekenen vertoont van een stijging in de naaste toekomst.

De Federal Reserve Bank in New-York heeft de disconto-rente van 2 pCt. tot 1½ pCt. verlaagd en daarbij gedemonstreerd, dat de Amerikaansche centrale bankautoriteiten van de lessen der laatste jaren weinig geleerd hebben. Wij kunnen de zoogenaamde „easy-money“-politiek niet waardeeren, die o.i. geen enkele reële verlichting kan brengen. Slechts de speculatief aangelegden zullen het restje, wat de achter ons liggende krach hun heeft overgelaten, opnieuw in de waagschaal stellen en dan kunnen de financiële kannegieters met voldoening op hun werk neerzien. De koersstijging, die men vermoedelijk daardoor tijdelijk in het leven zal roepen, zal wat nieuwe financiële ellende brengen, zonder dat de reële handelswereld er de vruchten van zal plukken. De jongste koersstijging in Wall-street schrijven wij dan ook aan deze averechtsche politiek toe.

R.

Onze plaats.

Prof. Grosheide schreef in het „Noord-Hollandsch Kerkblad“ een reeks artikelen die aller aandacht verdienen. Het laatste van die artikelen nemen we hier over:

We hebben de laatste weken, zij het onder verschillende titels, een aantal artikelen geschreven, die alle één onderwerp raakten. Het ging om de plaats van onze Gereformeerde kerken, over haar taak en roeping naast andere kerken, in het wereldgeheel.

Wanneer we het gebodene samenvatten, dan kunnen we dat doen in twee uitspraken. Voor eerst onze kerken hebben zich zelfstandig, inwendig te versterken, ze hebben zeker als Gereformeerde kerken zichzelf te blijven. Maar in de tweede plaats, onze kerken mogen niet doen, alsof ze alleen in de wereld zijn, ze hebben nuchter de werkelijkheid onder de oogen te zien.

Wij willen nu die beide gedachten nog met een enkel woord toelichten.

Er is een tijd geweest dat er veel over stoere Gereformeerden werd gesproken. Tegenwoordig hoort men dat zoo niet meer. En dat is maar goed ook, want van de Gereformeerden kan zeker niet gezegd worden, dat ze zoo stoer zijn in onzen tijd.

Ik laat nu nog maar daar, dat die stoerheid ook wel eens koppigheid was en niet onthout van zelfverheffing. Waar het thans op aankomt, is dat we eerlijk erkennen, dat er in onzen eigen kring verslapping is. Met name veel wereldschgezindheid. Een zoeken van de bijzaken, omdat men de hoofdzaken van niet genoeg beteekenis acht; omdat men meent te hebben, wat men inderdaad niet heeft. De vele gevaren van den nieuweren tijd zijn ook aan ons niet voorbijgegaan. Velen zijn meegevoerd, nog meerderen besmet.

Daarom is ons voor alle dingen noodig een waken om te behouden, wat we van den Heere ontvangen hebben. Een waken en bidden, een bewaren van het pand. Misschien moet er in onzen tijd meer afgebroken worden, dan dat er kan worden opgebouwd. We hebben ons in leer en leven als goede Gereformeerden te openbaren. Daarop behoort onze eerste gedachte gericht te zijn.

En juist als we dat doen, vinden we onze plaats ook in het moeilijke leven van dezen tijd. Wanneer anderen zien, dat God ons rijk heeft begenadigd en dat wij zelf bij die genade leven.

Dezer dagen werd te Amsterdam een conferentie gehouden, waarop de mannen van de Christelijke pers uit Duitschland, Engeland en Frankrijk bijeen kwamen. En met name uit Duitschland kwamen talrijke klachten over aanvallen op de kerk en het Christendom, waartegen de Christelijke pers zich heeft te weer te stellen. Dat heeft ook ons iets te zeggen. Als wij zelf niet sterk staan door de genade Gods, zijn we niet bij machte het hoofd te bieden aan de aanvallen, die op ons los komen.

En als we sterk staan, dan kan er ook samenwerking van Christenen zijn. Niet altijd, niet overal. Ik stel me zelfs voor, dat de Gereformeerde kerken als kerken niet vaak zullen kunnen samenwerken en in de eerste plaats zullen hebben te zoeken om al wat Gereformeerde is te vereenigen. Toch ook als kerken hebben we de toestanden recht te onderkennen. En het kan noodig worden voor ons met behoud van eigen zelfstandigheid toch de handen ineen te slaan. Dat wordt noodig, als de strijd niet gaat over bepaalde stukken van het Christelijk geloof, over kerkregering, over het optreden als Christen, maar als de strijd gaat tegen het Christendom als zoodanig. Als niet een bepaalde kerk, maar elke kerk in het geding is, dan is er noodig een zich openbaren van de algemeene Christelijke kerk. Dat moeten we als Gereformeerden nu zien en in het oog houden. Ook in de praktijk is er in ons land al iets van aan het licht getreden, toen het ging om de vervolgingen in Rusland. En het is goed dat het zoo geweest is.

Wij hebben als Gereformeerde kerken een eigen plaats van God ontvangen en we moeten die behouden. We moeten die plaats niet prijs geven door verwatering of door een valsche eenheid zoeken. Maar we moeten tegelijkertijd weten dat onze tijd telkens roept om een samen optreden van al wat God dient en in Zijn Zoon geloof, omdat de opzettelijke en wel georganiseerde vijandschap tegen de kerk des Heeren zich gaat openbaren.

J. W.

Stervensgenade.

Zooals onze lezers weten, overleed voor eenige weken, te Djocja, Mevr. Groot, geb. Boot. Over haar sterven schrijft Ds Bouwman in de „Leidsche Kerkbode“:

Dr K. P. Groot, die eenige jaren directeur was van het Zendingshospitaal te Solo, is voor onze lezers geen onbekende, al is hij ten vorigen jare vertrokken naar Djocja als opvolger van Dr Offringa, directeur van het Petronella-hospitaal.

Mevrouw Groot nu, een dochter uit de bekende familie Boot te Delft (en dus ook nauw verwant aan de familie Boot te Leiden en Leiderdorp) is 10 April j.l. overleden. Eerst scheen een diep-ingrijpende operatie herstelling te hebben gebracht en was de vreugde in heel de Zending te Midden-Java groot. Want en Dr en Mevrouw Groot genoten algemeen zeer veel sympathie en liefde.

Thans is zij na veel lijden nochtans heengegaan en algemeen is de verslagenheid over het verlies van deze begaafde vrouw, in wien en voor haar man en gezin en voor het Zendingswerk en voor den breeden vrienden- en broeder- en zusterkring zooveel is verloren.

Dr van Andel nu schrijft er een artikel over in de „Delftsche Kerkbode“, waarin hij in het bijzonder iets mededeelt over het heerlijk sterfbed van deze vrouw en over de wonderbare vertroostende genade, welke vóór en na haar heengaan haar diep-bedroefde man mocht ervaren. Wij nemen daarvan een gedeelte over.

Na eerst te hebben meegedeeld: „Er is in haar zoo ontzaglijk veel verloren, dat onze harten schreien“, gaat hij verder:

„En toch zouden wij hun beiden op geestelijk gebied onrecht aandoen, indien wij een bittere klacht over dit sterven zouden uiten. In haar ziekte en op haar sterfbed heeft het licht van Gods genade zoo

helder gestraald, dat de duisternis van den dood voor het licht des levens geweken is. Als zij benauwd was, mocht zij zeggen: ik ben wel onrustig, maar dat is alleen mijn lichaam, niet mijn ziel. Het getuigenis van de zekerheid van haar geloof was zoo klaar en beslist, dat niet alleen zij den eenigen troost maakte, maar allen getroost werden over haar heengaan.

Op het Javaansche kerkhof bij het Petronella-hospitaal is zij begraven naast Mevrouw Pruys en Mevrouw Scholten. Het is een verheffende gedachte, dat haar stoffelijk overschot is ter ruste gelegd tusschen van dat van Javaansche broeders en zusters, want in haar leven heeft zij veel voor hen gearbeid en met hen meegeleefd, omdat zij hen liefhad“.

Dan merkt Dr van Andel op, dat, aangezien wij zoo vaak aan de aarde gebonden zijn, het voor ouderen en jongeren wel eens goed is, van het krachtige getuigenis des geloofs te vernemen, opdat wij onze harten ten hemel verheffen en onze wandel in de hemelen zij. Daarom is hij zoo vrij nog iets mede te deelen uit door hem ontvangen brieven over de begrafenis, al dragen zij ook een meer intiem karakter. Daaruit laat hij dan nog deze passage volgen (waarin ik weer enkele woorden spatieer):

„De begrafenis van Mevrouw Groot is iets zeer

bijzonders geweest. Op het gezicht van Dr Groot was zoo'n heilige blijmoedigheid en vreugde, omdat, naar hij verklaarde, hij zelf met zijn vrouw geweest was aan de hemelpoort om haar daar af te geven.

Zij leeft nu bij haar Christus, en wij, wij zijn het, die nog midden in den dood liggen; die gedachte leefde klaarblijkelijk in zijn hart. Een glans lag in zijn oogen, als had hij God zelf gezien.

Niet hij moest worden getroost, maar hijzelf troostte.

Ik heb nog nooit zulk een begrafenis, zulk een feest, meegemaakt. De blijdschap des geloofs deelde zich aan allen mede, en ieder ging gesterkt en bemoeidg weer verder den pelgrimsweg, met nieuw verlangen in het hart naar het heerlijke einde van den weg. De weg die voor ons ligt, werd een kleine afstand, die welhaast afgelegd zal zijn, doordat een oogenblik de hemel zich als het ware geopend had, en het inzien voor een moment had geschenken“.

Tot zoover de brief.

Wanneer de Heere zoo zijn genade openbaart, waarom zouden we daarvan dan niet anderen mededeeling doen? 't Gaat om de verheerlijking van Gods Naam.

Wij besluiten met de bede van Dr van Andel: „Moge de Heere ook verder in rijke mate in onzen broeder Groot en zijn kinderen Zijn genade verheerlijken!“

J. W.

Een „up-to-date“ Vraagstelling.

Ds Gispén schrijft in de „Groninger Kerkbode“ het volgende:

In een brief van een zich noemend anti-militarist, die toch christen wil wezen, werd me de vraag gesteld: of er dan naar mijn overtuiging aan de van God geëischte gehoorzaamheid aan de overheid geen grenzen zijn?

Met genoegen wil ik beproeven die vraag te beantwoorden. Vooraf echter moet het begrip „overheid“ goed verstaan worden, opdat de vrager en ik niet langs elkander heen praten. Ik ga uit van het begrip „wettige overheid“ en versta daaronder dan: die overheid, die naar de grondwet, welke ze zelf bezworen heeft en naar de wettig tot stand gekomen en op de grondwet steunende wetten dus regeert.

Ik ga dus uit van een toestand, zooals wij door Gods goedheid in ons land nog mogen genieten. Een overheid, die zelf de wet op zijde zet of haar eeden, plechtig gezworen, breekt, heeft het recht verloren op den naam van „wettige overheid“ en mist dus ook het recht om gehoorzaamheid van haar onderdanen te eischen. Heel mijn antwoord gaat dus uit van normale toestanden. Dat stel ik zeer sterk op den voorgrond. De ervaring toch heeft me geleerd op de vele vraagavonden, door mij in de mobilisatiedagen gehouden, dat de stellers van dergelijke vragen gewoonlijk denken aan abnormale gevallen en vanuit dat abnormale dan gaan redeneeren. Wij leven in Nederland. Wij hebben een grondwettelijke overheid. Op onze wetgeving heeft ons volk door zijne krachten de wet verkozen vertegenwoordigers een zeer grooten invloed. Zoo heeft de overheid binnen de grenzen van de wet zeer zeker het recht om van ons als onderdanen te eischen, dat wij aan die wetten gehoorzaamheid bewijzen. Die gehoorzaamheid is voor den christen tevens gehoorzaamheid aan God, die hem door de hand der wettige overheid regeert. Alleen als de vrager en ik het daarover eens zijn kunnen we verder redeneeren.

Wanneer komt er voor den christen nu een conflict tusschen hem en die wettige overheid? Niet wanneer in eenige op wettige wijze tot stand gekomen wet een of andere bepaling is opgenomen, welke naar zijn overtuiging niet gewenscht of minder in 's lands belang is. Niet als eenige wet hem groot ongerief, geldelijke schade of groote hinder veroorzaakt. In al die gevallen is de christen om Godswil verplicht te gehoorzamen. Natuurlijk staat het hem vrij langs wettigen weg zijn bezwaren in te brengen, kan en mag hij al zijn politieke invloed aanwenden om zoo spoedig mogelijk verandering in die bepaalde wet aan te brengen. Dat is zijn recht als Nederlander, als kiezer en als christen. Maar gehoorzamen is in en onder dat alles zijn eerste plicht als christen. Die gehoorzaamheid kan hem zeer moeilijk vallen. Ik denk b.v. aan den schoolstrijd. Wat een offers zijn er toen niet gebracht! Welke opofferingen hebben vele christenouders zich toen niet getroost. Het tegenwoordig jonge geslacht kan zich nauwelijks daar een voorstelling meer van maken. Maar nooit is toen in christelijke

kringen gehoorz werden groote politieke is gew die ook delevi heid an

Confli heid ko door ha een wel lig Woc te staan mijn ov van G heid. wat G de chr God zeg ook, on Heere

Nu k dat co wettig tuigd b vallen z in geer nabij m gemaak zal me aarzeli gegron stand i is het als de

Hier ik hen gebrac

BO

Nu er donier", jaargang deelen.

En dan uitgebre een zeer zending met deze die met de opleit ongetwijf verrijken

Wij w inhoud. de bezwa van den deel van China's vrouw v. Protestat onder de geeft te schieden zending rubriek

Deze d zien, ho Zending doen wo zorgen v schen" nogmaal jongeling te nemer ning ove de eerste dacht ge met alle

De tier een voor tijdschrii twisten v zeer leze met de s hoogte i teveel bu men dan wege op schiedt,

Als v Waazem treft het N. D. B zijn leidi methode eenvoudi oogen zi ringen e standig werking, werkt al kunnen trik ove ernstig niet tot